

Anadil’de Eğitim Üzerine Odaklandırılmış Bir Büyük Projeye Dâir

Durmuş Hocaoğlu

Türk Yurdu, ISSN 1300-2333., Devre: 7, Cilt: 22 (54)., Sayı: 176 (537)., Nisan 2002.,
Ankara., s.15-23

Durmuş Hocaoğlu, *Türk Yurdu* Makale Sıra No: 7

Bibliyografya Künyesi:

- Durmuş Hocaoğlu., “Anadil’de Eğitim Üzerine Odaklandırılmış Bir Büyük Projeye Dâir”., *Türk Yurdu*, ISSN 1300-2333., Devre: 7, Cilt: 22 (54)., Sayı: 176 (537)., Nisan 2002., Ankara., s.15-23 (9 sayfa)., *Türk Yurdu* Dosya Başlığı: “Türk Ocaklarının 90. Kuruluř Yılına Armađan: Ankara Sayısı”

İstatistikî Bilgiler (Dipnotlar dâhil):

Sayfa: 9, Kelime: 4.860, Karakter: Bořluksuz: 31.190, Bořluklu: 36.120

Matbû metni tarayarak dönüřtüren ve düzenleyen:

řener Açıl

Redaksiyon:

Durmuş Hocaoğlu

Anadilde Eğitim Üzerine

Odaklandırılmış Bir Büyük Projeye Dair

Durmuş HOCAOĞLU*

Girizgâh: Eğitim, Dil ve Siyaset Üzerine

Türkiye’de son zamanlarda yaşadığımız çok dikkat çekici gelişmelerden birisi de hiç şüphesiz, *eğitim* konusundadır. Ancak, burada sözünü etmiş olduğumuz eğitim tartışmaları, daha iyi, daha yüksek kaliteli, daha yüksek seviyeli bir eğitim konusunda değil, bambaşka bir konuda odaklanmış bulunmaktadır: *Anadilde Eğitim*.

Türk kamuoyunu hegemonyası altında tutan gayri millî medyanın âdeta balıklamasına daldığı ve ateşli taraftarı kesildiği bu konu, zahiren son derece masum bir insanî hak talebini müdafaa eder görünmektedir. Ama acaba hakikat zahirdeki gibi midir; diğer bir ifadeyle, bu tartışmalarda gürültülü ve hararetli bir biçimde işlenen bu konunun zahiri ile bâtını bir ve aynı mıdır? Daha da açıkça soracak olursak, acaba, *anadilde eğitim* sloganı gerçekte ne anlama gelmektedir?

Öncelikle bilmek gerekir ki, dil bir ifadedir; bir kişinin ve/ya bir toplumun kendisini tanıma, tanıma, tanımlama ve dışlaştırma, kısacası *ifade* vasıtasıdır. Fakat dil ile ilgilenen herkesin bildiği bir başka ve mühim gerçek daha vardır: Dil, aynı zamanda siyasetin de taşıyıcısıdır. Çünkü siyaset de, başka türden bir ifade ve dışlaşımadır. Bu itibarla dil ve siyaset çok yerde örtüşür. Yani, dil, kendisini en basit ihtiyaçlar düzleminden en yüksek beşerî faaliyetler düzlemine varıncaya dek, kesintisiz bir şekilde, bütün beşerî alanlarda ortaya koymaktadır. Bunu şu şekilde de ifade edebiliriz: Dilin bizzat ve bizatihi *kendisi* bir değer ve anlam ifade etmez; zira, o, kendisini aşan başka bazı şeyler için vardır.

Şu hâlde, fazla teferruata girişmeksizin diyebiliriz ki, *dil ve dil ile haklardan* söz eden herkes, doğrudan

* dhocaoglu@hotmail.com
dhocaoglu@yahoo.com

ya da dolaylı olarak, şu veya bu şekilde, *siyaset* alanına girmiş olmaktadır. Zira, nasıl ki *tek kişilik dil* diye bir vakıa yoksa, yani dil mutlaka bir içtimaî hayatın mahsulü ise, siyaset de aynı şekilde bir içtimaî hayatın mahsulüdür. Nasıl ki iki kişiden oluşan mikro bir cemiyette bile dil doğarsa, yine aynı iki kişiden oluşan mikro bir cemiyette bile siyaset doğar. O sebeple, burada, bu *siyaset alanına girmek* ibaresi, mücerret plânda menfî bir manada kullanılmış değildir: Siyaset alanına girmek, yine hiç şüphesiz ki mücerret manasıyla her insanın en tabîî hakkıdır; hatta bir adım daha atarak diyebiliriz ki vazifesidir de. Çünkü siyaset, insanların insanlar üzerine yaptığı bir ameliyedir; binaenaleyh, akıl baliğ, reşit ve hür insanların kendileri üzerine yapılan ameliyeler karşısında pasif ve muattal kalmaları ne caizdir ve ne de şayan-ı tavsiye.

Fakat siyaset alanına girmek, siyasetin bütün problemleriyle yüzyüze gelmek demek olduğu gibi, aynı zamanda, yeni problemler yaratmak demektir de.

İmdi: Her insanın, kimliğini (identity), kişiliğini (personality) ve kendiliğini (selfness) ifade etmede (manifestation) kendisini dışlaşımada (objectivation) muayyen bir dili (lisan; language) referans olarak almasının, salt mücerret nokta-i nazardan bakıldıkta tabîî hakkı olduğunu tartışma konusu hâline getiremeyiz; bu tabîî hak, *hürriyetin* kaçınılmaz bir sonucu olarak kabul edilmelidir. Fakat işbu tabîî hak, mücerretler düzleminden müşahhaslar düzlemine taşınınca şekil değiştirmektedir. Evet, şekil değiştirmektedir; çünkü müşahhaslar plânı *siyaset* demektir ve yukarıda da kısaca zikrettiğimiz veçhiyle, siyaset alanına girmek aynı zamanda problemler yaratmak demektir.

Bu söz konusu problemler, yerine göre, hayatî ehemmiyeti haiz çok ciddi boyutlara kadar ulaşabilecek problemlerdir. Çünkü siyaset, mahiyeti icabı, romantizme ve platonik fikirlere fazla tahammülü olmayan bir alandır; yine çünkü, o, siyaset alanı, esas ola-

rak öncelikle ve behemehâl bir *menfaatler alanı*dır. Menfaat denince de hemen öne çıkan ilk şey, *menfaatler çatışması* olmaktadır. Yani siyaset alanı, kaçınılmaz olarak, menfaatler çatışması yaratmaya müheyya be müstait bir var-oluş alanıdır. Şu hâlde, dil ile siyaset alanına girince, dilden kaynaklanan bütün problemler, işbu menfaatler çatışması alanının girmiş olacağı gibi kendisi de yeni ve diğer birçok şeyden radikal olarak farklı ve hatta diğer birçok çatışmaları da birlikte sürükleyen, onları tetikleyen problemler ve çatışmalar doğuracaktır.

Dilin bu özelliği, onun masum yüzünün altında duran muazzam gücünden ileri gelmektedir: Dil, kişilerin ve toplumların kendilerini ifade ve dışlaştırmasının bir vasıtası olduğu gibi, bunlarla birlikte ve bunları aşarak, siyasî bir ifade ve siyasî bir dışlaştırmanın da vasıtasıdır. Binaenaleyh, *farklı dillere* dayalı birçok talepler, bu *farklı dillere* müstenit *farklı siyasî talepler* demektir. Buradaki *farklılık* şayet bir *kesişme*ye dönüşecek olursa, buradan da yine kaçınılmaz bir surette kesişen siyasî talepler ve bu taleplerden mütevellit çatışmalar da ortaya çıkacaktır.

İmdi; uzunca bir müddetten beri Türkiye’de mütemadiyen sıcak gündemde tutulan *anadilde eğitim ve yayın* konularının işte bu çerçevede mütalâa edilmesi gerekmektedir. Zira, söz konusu edilen husus, gerek zafî mahiyeti ve gerekse de bu teklifleri ileri sürenlerin sabıkalı ve meşkûk hâlleri ve mazileri itibarıyla saf ve mücerret bir masum talep olmanın çok ötesinde bir şey olduğunu en başında *kör-kör parmağım gözüne* dercesine ortaya sermektedir.

Nedir bu *saf ve mücerret bir masum talep olmayan şey* dersiniz kısaca söyleyelim:

Anadilde eğitim ve benzeri talepler, ülkemizde *birden fazla halk* yaratmanın masum görünüşlü talepleridir; tam anlamıyla bir *tehlikeli alâka!* Çünkü *birden fazla halk yaratmak* da kendisini aşan başka bir şeye yöneliktir; neye yönelik olduğunu bu yazıda perde-perde açacağız.

Fakat bu talepleri gündeme taşıyan ve gündemde tutan kişileri başarıya götürecek olan en mühim husus, Türk kamuoyunun zekâsına ve kavrayış gücüne karşı duydukları âdeta sınırsız güven duygusudur; müspet değil menfî bir güven duygusu! Daha açıkçası: Türk kamuoyunu, gözlerinin içine baka-baka uyutabileceğine dair peşin bir hüküm.

Aşağıdaki satırlarda, hiç de yeni ve orijinal olmayan bu gibi girişimler ve Türk kamuoyu hakkındaki bu peşin hüküm hakkında, bundan yaklaşık ikibuçuk yıl önce Ayyıldız gazetesinde dört gün üstüste kaleme aldığım dört ayrı yazının günümüze göre bir miktar tevsi’ ve yeniden tertip edilmiş şeklini takdim edeceğim **

Bölüm: I

Masum Bir Talep ve Türklerin Zekâ Testi

Anadilde eğitim tartışmalarındaki üslûp, aslında hiç de yeni ve orijinal değil. Benzeri birçok girişim ve tartışmadan birisini de bundan takriben ikibuçuk yıl kadar önce yaşamıştık. 1999 yılının ekim ayının ilk haftasında da, bir grup *Türkiyeli ve yabancı* (doğrusu *yabancı* yani *stranger* değil *ecnebî* yani *foreigner* olmalıdır) aydın ve yazar tarafından bir deklârasyon yayınlanmıştı. Altmış kadar imza sahibinden *Türkiyeli* olanların da aslında *yabancı* (başka tür bir yabancı; *alien*) olduğu bu deklârasyon üç aylık bir hazırlık çalışmasının ürünü idi ve listede hayli *ünlü* isimler mevcuttu.

İmza sahipleri arasında bulunan, Fransa’nın eski kültür bakanı Jack Lang tarafından “yüzyılın son önemli deklârasyon” olarak nitelendirildiği belirtilen bu bildiriye Türkiye’deki Kürtler ve Kürt ve/ya Güneydoğu sorununa temas ediliyor -burada işbu ‘sorun’ maymuncuk (veya joker) kelimesini, ihtiva ettiği karmakarışık anlamları dolayısıyla tercih ettim- ve Kürtlerin Türkiye’den bir tek istediğinin bulunduğu belirtiliyordu: “Türkiye Cumhuriyeti’nin birliği içinde kendi dili ve kültürel kimliğiyle yaşayan özgür birer vatandaş olabilmek. Kendi dili Kürtçe ile okuyup, yazıp, eğitim görebilmek. Özgün kültürel kimliğiyle yaşamak, çalışmak ve hizmet etmek.” Zahirî oldukça *soft ve light* olan bu masum talebin arkasından, hakikatin bânını pek de gizlemeye lüzum görmeyecek kadar pervasızlaşmış, pamuk bandajlara sarılmış *hard ve heavy* bir gizli tehdit müstekreh bir şekilde sırtırmakta idi: “Şiddetle ne devletin Kürtleri Türkleştirmesi mümkündür, ne de Kürtlerin haklarına kavuşmaları”.

İşte, bu dahi, bize, hakikatin zahiri ile bânınının,

** Bu yazılar ve yayın tarihleri şöyledir:

1. “Bir Deklarasyon veya Türklerin Zekâ Testi”, *Ayyıldız*, 18 Ekim 1999, Pazartesi, Sayfa: 09.
2. “Bir Büyük Projenin Tahlili”, *Ayyıldız*, 19 Ekim 1999, Salı, Sayfa: 09.
3. “Bir Büyük Projenin Final Safhası”, *Ayyıldız*, 20 Ekim 1999, Çarşamba, Sayfa: 09.
4. “...ve ‘Perde!’”, *Ayyıldız*, 21 Ekim 1999, Perşembe, Sayfa: 09.

yani görünür veçhesi ile derinlerdeki asıl yüzünün nası olup neredeyse birbiri ile kâmilên âlâkasız şekilde farklılaşabileceğini bil-bedâhe ispata muktedirdir: Mes'ele aynıdır: “*Gönül ne kahve ister ne kahvehane / Gönül sohbet ister, kahve bahane*” diyen hikmetli darb-ı meselde ifade edilmiş olduğu veçhiyle, gönül ne eğitim istemektedir ne de başka bir şey; gönül siyasî talep arz etmektedir, eğitim-meğitim bahane! Hatta buna *arz etmek* demek dahi mes'eleyi idrak etmenin uzağında durmaktan başka bir mana taşımaya-caktır; akıllı beylerin yaptığı düpe-düz bir *siyasî talep dayatması*dır. Çünkü, o zaman olduğu gibi bugün de üslûp aynıdır: “Ya talebimizi kabul edersiniz, ya da...”

“Ya da... ne?”

Hele bir reddediniz, o zaman görürsünüz!

Ama biz *şimdilik* kaydıyla bu *tehdit* faslını geçelim; zira, hem başlı-başına ve ap-ayrı konudur ve hem de asi Kürd'ün dışının kurda geçmediğini herkes bilmektedir; *ama soft ve light talep* önemli; iki sebepten dolayı:

Bir: Metot olarak önemli; zira, tarihî tecrübe ile sabittir ki, iyi hesaplanmış yumuşak talepler sert tehditlerden daha müessirdir; hassaten biz Türkler için.

İki: Konu olarak da önemli; zira, dile getirilen talep, hakikat hâlde, zatı itibarıyla fevkalâde ciddî, espri ile uyutulabilecek, görmezlikten gelinemeyecek, çözmedikçe de kördüğüm olacak kadar ciddî bir konuya temas etmektedir.

Evet, tehdit faslını geçelim ve hepimizin malûmu olan işbu talebe bakalım: *Anadilde eğitim*, veya daha sahih ismiyle *Kürtçe eğitim* talebi. Bu talep, görünürde sadece ve yalnız bundan ibaret; tabî ki sadece *şimdilik* kaydıyla. Metodun harikulâdeliği de burada zaten: Sadece *şimdilik* ve sadece bu kadarlık!

Doğrusu ince-elenip sık dokunarak tatbikata konmaya başlanmış olan bu projenin hesabı oldukça derin, zeki, ince bir hesaptır ve öyle görünüyor ki biz Türkler'in iki hassasının varsayımı üzerine kurulmuş bulunmaktadır. Bu varsayıma göre:

Bir: Türkler, konu *vatan* -Batı dillerinde bire-bir karşılığı bulunmayan bir terimdir bu- olunca çok sarp ve döğüşken olurlar; bu deli heriflerin elinden zorla toprak alınmaz; filvaki, bilhassa İkinci Harp'ten sonra yumuşayıp ciddî bir recüliyyet krizine giren Evropa'da herhangi bir ülkenin başına musallat olsaydı on kere pes edip masaya oturacağı bir PKK belâsına bu adamlar bana mısın demiyorlar; ekonomilerini batır-

ma bahasına, fidan gençlerinin taze bedenlerini gözünü kırpmadan toprağa serme bahasına, *Güneydoğu'nun tamamını taşıyla toprağıyla satsak bu masrafa değer mi değmez mi* diye hesap etmeden silâha silâhla karşılık veriyorlar; vur Allah vur-iyi de vuruyorlar hani! Aslında bu yolu tümünden kapatmaksızın yine de açık tutmakta fayda var; meselâ ne olur ne olmaz, Türkiye'nin pek de şimdilik hiç görünürde olmayan büyük bir belâya duçar edilmesi -Afganistanlaştırılma gibi, Iraklaştırılma, Yugoslavlaştırılma gibi ve buna benzer belâlar- durumunda çok işe yarayacağı muhakkaktır; tarihte kaybettiğimiz toprakların büyük kısmı elimizden böyle çıkmadı mı nitekim; Bulgar'ın veya Yunan'ın haddine miydi Türk'ün pençesinden toprak koparmak!.. Onun için savaş baltalarını hepten toprağa gömmek yerine silip-temizleyerek, yağlayarak, hîn-i hâcette der-akab ellerin uzanıp kavrayacağı kadar yakın ve emniyet altında olacağı bir yerde bulundurmakta fayda var.

Lâkin; bu ihtimale de bu şekilde açık bir kapı buldurmakla beraber şimdilik bir işe yaramayacağı için, Türklerin daha sağlam ve emin neticeler almaya imkân veren ikinci özelliğine bakalım.

İki: Türkler ne kadar sarp ve döğüşken ise, bir o kadar da aptaldır; derin siyasetten, ince işlerden anlamazlar. Türk'ten zor-u bâzu ile alamadığını yağ çekerek, tabasbus ederek, yaltaklanarak, hile ve hurda ile alırsın. Çünküler çünküsü, Türk *saftır, ağadır, beydir*; ona *aşam* de, *beyim* de, gözünün kaymağını ye; *aşam* de, *beyim* de, malını elinden al!

İmdi: İşbu faraziyenin hesabına nazaran, Türkler nasıl olsa *aptal* ya; *şimdilik* ve *sadece bu kadarlık* bir masum talebin arkasından nelerin geleceğini anlayamaz.

Bunun için konu *toprak* -yani vatan- olursa Türklerle sakın *sert ve ağır* (hard ve heavy), yani dik-dik konuşma; yoksa adamların gözleri dönmeye başlıyor; *yumuşak ve hafif* (soft ve light) konuş ve şöyle de: “Aşam! Beyim! İki gözüm kör olup önüme aksın kötü bir niyetim varsa; ben sadece ve şimdilik... /...hem de çok sevdiğim Türkiye'nin uygar dünyada hak ettiği yerini alması ve töhmet altında kalmaması için...” O zaman kuvvetle umulur ki bu aptal Türkler şöyle diyecektir: “Yahu! Çok ağladı garibim; verelim gitsin; n'olacak ki. Hem zaten adamlar da kötü niyetli değilmiş; Türkiye'nin iyiliği için bu işi yaptıklarına yemin ediyorlar; üstelik Türkiye de bundan yıkılmazmış canım; üstelik, lâf aramızda, bizim kulağıımıza da dediler ki, eğitim hakkı versen de ne olur; hiçbir Kürt, çocuğuna Kürtçe eğitim verdimmek istemezmiş; ya

Türkçe ya da en iyisi İngilizce istermiş: Yok, yok! Bunda bir kötülük yok; adamların niyeti halis; maksat Türkiye kurtulsun; öyle diyorlar vallahi...”

Acaba bu varsayımlar nice doğru?

Aziz Nesin'den beri nedense Türklerin aptallığı hayli mevzu edilir oldu. Yoksa farkında değiliz de, biz Türkler dışarıdan bakılınca hakikaten aptal mı görünüyoruz? Bir durup tefekkür edelim. Buradan iki ihtimal çıkar:

Bir: Biz Türkler hakikaten aptaldır; imdi, eğer öyle ise, mahvolduk demektir; ama velâkin, aptal olsaydık aptal olduğumuzu anlayamazdık. O hâlde bu ihtimalin doğru olmaması iktiza eder.

İki: Biz Türkler aptal değilizdir de dışarıdan öyle görünüyoruzdur; o zaman öyle görenler belki mahvolmuştur diyemeyebiliriz, ama salaktırlar ve ziyandadırlar diyebiliriz. Akıllı olup da dışarıya aptal görüntüsü vermek safi hakikat ve hikmet nokta-i nazardan değilse de siyaseten daha efdâldir.

Fakat fikrimce, bunlara şu ihtimali de eklemek mümkün olsa gerektir: Biz Türkler aptal değiliz; ama *safız* ve dahi *gani gönüllü*yüz. Saflığımız bugüne kadar çok kullanıldı, düpedüz istismar edildi; gani gönüllülüğümüz de öyle. Saflığımız da gani gönüllülüğümüz de, kötülüğe ve hile ve hurdaya pek bulaşmamış bir kültürden, Gladio (Şövalye; Alp) ve Imperium (Saltanat) kültüründen neş'et etmektedir. Hile ve hurda ise her türlü mel'ânet ve habasetin bağrında yeşermesine müsait kötü bir vasat olan Vendetta (İntikam) kültüründen ve onun bir uzantısı olan *eşkîya* kültüründen gelmektedir. Gladio kültüründen *asker ve ordu* çıkar, Vendetta kültüründen ise *eşkîya!* Gladiatörler devlet kurar ve hükmederler; Vendettörler ise *eşkîya çetesi* kurarlar, hırsızlık, soygun, talan ve çapul yaparlar ve sürekli olarak da Gladiatörlerden sopa yerler ve mutlak büyük bir gücün -ki bu büyük güç de ekseriyetle bir Gladiatör gücüdür- hâkimiyeti altında yaşarlar. Gladiatörler, Fukuyama'nın tabiri ile *tarihin sonuna* ulaşırlar, Vendettörler ise tarihe gömülüp kalırlar. Gladiatörler (Alpler) açık dövüşürler, güçlerine çok güvenirlir ve bunun neticesi olarak da pek ince hesap yapmazlar, yapamazlar; Vendettörler ise güç yetmezliğine binaen açık dövüş(e)mezler, yüzden ve cepheden değil arkadan dövüşürler, arkadan vururlar; yakalanınca da açık yüzlü ve açık dövüşen Gladiatör'un istismara müsait gani gönlüne sığınır; onların önünde yerlere kapanmaktan hazer etmezler; çünkü Vendettör için haysiyet derunî bir mana taşımaz.

Bence bu ihtimali daha bir göz önünde tutmakta fayda var.

Bu ihtimallere bir de, çok muhtasaran, şu zeyli düşmek isterim: Adına *Türk İntelijansiyası* denen karmakarışık, amorf kitle, büyük kısmı itibarıyla, aslında *Türk* namını taşımaya ehliyetli olmayan basit, sığ, bir kısmı mahiyet meçhul, yüzünün büyük bölümü karanlıklara gömülü ve dahi çok müessir bir kısmı da *suyun öte yakasına* ait olan bir günâ ademler cemaatidir. Böyle bir gürühtan, Türkiye'nin ve Türklerin hayrına olacak şeyler ummak nafilidir.

Böyle hayırların potansiyel olarak umulması mümkün ve muhtemel olan bir diğer Türk İntelijansiyası ise, üzerindeki tezek kokusu beşyüz metreden burun direğini kırarak mertebede köylü olduğundan naşi bu potansiyelin kaale alınmaya müstahak bir aktüel hâle tahavvülünü de uzunca bir müddet hesaba katmanın doğru olmayacağı kanaatindeyim.

Bu zeyle *siyaset erbabını* dahil etmeye şimdilik niyetim yok; amma, asıl problemin, temizlenmesi asla mümkün olmayan, bütün kötülüklerin döl yatağı olan bu alanda olduğunu da söylemeden geçemeyeceğim.

Şimdi konuyu biraz daha genişleterek tahlil etmek üzere ikinci bölüme geçelim.

Bölüm: II

“Büyük Proje”nin Özlü Bir Tahlili

Şimdi bir kere daha ve vurgu ile ele almakta fayda var: Türkiye'de siyasî etnikçilik hareketlerinin hemen-hemen bidayetinden beri bir manivelâ gibi kullanıldığı ve üzerinde ısrarla durduğu en önemli konulardan başında geleni *anadilde eğitimidir*.

Konu mücerret şekliyle ele alındığında safi bir insanlık hakkı olmaktadır; el-hak, öyledir de. Fakat siyaset nokta-i nazarından ele alındığında vaziyet tepeden turnağa değişmektedir. Paradoksal ve/ya çatışkın yahut çelişkin gibi görünen bu durum, siyasetin tabiatından ileri gelmektedir. Zira, mükerreren belirtelim ki, siyaset, mücerret, romantik, ideal bir zihni egzersiz alanı değildir; Siyaset, bir hâkimiyetler ve menfaatler çekişmesi alanıdır. Siyasetin en ziyade tenkit ve hatta takbih ve dahi tel'in edilen tarafı budur; bu tür ağır ithamların mücerret manada pek yersiz ve boş olduğu da söylenemez; ama ne yapalım ki siyaset de budur. Siyaset, hayatın bizzat kendisidir; hayat ise Platon'un Semâvat'ta var- olduğunu farzettığı ve Yer'de de bir benzerini inşa etmeyi tahayyül ettiği

ideal düzen ile hiç uyuşmakta değildir; esasen Platon'un kendisi dahi *ideal* kavramını *en iyi* anlamında değil, *ulaşılamayacak kadar iyi, elde edilemeyecek kadar mükemmel* olarak tarif etmektedir. Hayat budur; elde edilemeyecek kadar kusursuz olan değil, elde edilendir, elde edilenin kendisidir; o sebeple kusurludur, iyinin yanında kötü de aynı hayatın içinde birlikte mündemiçtir; hayat, iyiliklerden ve kötülüklerden, çatışkılardan, çelişkilerden oluşur; hayat aynı zamanda kötülüğün bütün tohumlarını da içinde taşır.

İmdi; anadilde eğitim talebi, gayr-i kaabil-i içtinab bir surette bizi gerçekler dünyasına, hayata siyasete götürmektedir; çünkü böyle bir talep, resmî eğitim dili konusuna müteveccihdir çünküler çünküsü, asıl hedefi odur.

Resmî eğitim dili konusunu da safi mücerret bir düzlemde değil siyasî düzlemde ele aldığımızda -ki öyle almalıyız- şu taş gibi katı ve sert gerçeklik ile karşılaşmakta olduğumuzu göreceğiz: Resmî eğitim dili, doğrudan-doğruya siyasettir; siyasetin ta kendisi; hem de en radikal esaslarından birisi.

Zira, bütün zamanlar boyunca da ehemmiyetli olmakla beraber, bilhassa günümüz modern devlet modellerinin aslî şeklini oluşturan ulus-devlet ile birlikte, resmî dil ve ona bağlı olarak resmî eğitim dili fevkalâde büyük bir ehemmiyet kesbetmiş bulunmaktadır ki bu da şöyle özetlenebilir: Bir ülkede *resmî eğitim dili*, başka hiçbirşey değil, *hükümranlık sembolüdür*.

Bu açıdan, bir ülkenin *resmî eğitim dili* ile *resmî dili* fonksiyonellik açısından özdeştir; tamamıyla ve bire-bir özdeştir. Bu sebeple, resmî eğitim dili değişimi talebinde bulunmak, hükümranlık değişimi talebinde bulunmak demektir.

Şimdi bu noktada gözleri asıl konuya çevirmeye başlamanın lâzım geldiğini ihtar etmeliyiz: Türkiye'de siyasî Kürtçülük cereyanının en başından beri yöneldiği ve bu açıdan çok ciddiye alınması şart olan büyük bir hedefi bulunmaktadır: Türkiye'yi, *iki dilli, iki halklı* bir ülke olarak önce fiilen ve sonra da hukuken tescil ettirmek: *Türk Dili ve Kürt Dili ve Türk Halkı ve Kürt Halkı*. Bu büyük gayenin gerçekliğe taşınabilmesi için, en etkili silâhların başında Kürtçe eğitimin tescili gelmektedir; yani, Kürt dilinde eğitim, sadece bir paravanadır. Yoksa, bu teklifi ileri sürenlerin kahır ekseriyetinin maksadı bu dil ile gerçek bir eğitim yapılması değil, Türkiye'nin, iki dilli bir

ülke olduğunun tescil edilmesidir. Mükerreren ve vurgulayarak söylüyorum: Bu vaziyeti bir defa tescil ettirdikten sonra, bir tek kişinin Kürtçe dilinde eğitim görmemesi dahi zerre kadar ehemmiyet taşımayacaktır; çünkü maksat bu değildir! Çünkü asıl maksat, azar-azar, safha-safha, kademe-kademe geliştirilecek olan büyük bir projedir.

Bu büyük projenin mimarlarının -asıl mimarların, yani büyük patronların başkası olduğu kanaatindeyim; bizdeki taşeronların öyle büyük projelere soyunacak zekâ ve diğer kaabiliyetlerinin bulunduğunu düşünmüyorum bile- Bouterweck'in bir felsefî prensip şeklinde ifade ettiği şu siyaset kuralını çok iyi bildikleri anlaşılıyor: "Bir kamışı aşırı derecede bükerseniz kırılır; çok isteyen azı da bulamaz".

Şayet bu büyük projenin bu ilk safhası, iç kamuoyu -yani onların aptal telâkki ettiği biz Türklerin kamuoyu- ve *ricâl-i devlet* pasifize edilerek gerçekleştirilebilecek olursa, diğer safhalar çorap söküğü gibi kendiliğinden gelecektir.

Safahatı sıralayalım:

1. Safha, Kürtçe'nin eğitimde Türkçe'nin yanında ikinci resmî dil olarak tescilidir; bu safha, bu büyük projenin giriş kapısıdır;

2. Safhada sıra, Kürtçe'nin mahkemelerde Türkçe'nin yanında ikinci resmî dil olarak tesciline gelecektir;

3. Safhada, ilk ikisinin tamamlanmış olması ile, Türkiye'nin Türkçe ve Kürtçe diye iki ayrı dil sahibi olan Türk ve Kürt adlı iki ayrı halktan oluştuğu da "de facto" (fiilen) tescil edilmiş olacaktır. Artık Türkiye bir üniter ülke değildir, o iş bitmiştir. Zira, iki dilli ve iki halklı bir ülkenin hâlâ *üniter* sıfatı ile muttasıf olduğunun iddia edilmesi abesle iştigalden başka birşey olamaz. Bakmayınız siz bu zekâ küplerinin "*ama biz Türkiye'nin üniter yapısının bozulmasına karşıyız, efendim*" diyerek tatlı dille konuşmalarına; bu sözler önce biz Türklerin zekâsını ciddiye almamanın ve sonra da daha keskin zekâ oyunlarının alâmetidir.

4. Safha'da sıra, Türkiye'nin ikili yapısının "de facto" (fiilî) tescilinin "de jura" (hukukî) tesciline gelecektir. En önemli safha budur ve muhtemelen şöyle olacaktır: Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında çok köklü bir tadilât yapılarak şu mealde hükümler konacaktır:

1: Türkiye Cumhuriyeti, Türk ve Kürt halklarından oluşmuş bir devlettir.

2: Türkiye Cumhuriyeti'nin resmî dilleri Türkçe ve Kürtçe'dir.

Harika! Hakikaten harika!

Efendiler; bu safhadan itibaren, artık *Türkiye*, *Türkiye* değildir; haberiniz olsun ve dahi geçmiş olsun! Zaten, kat'iyete yakın bir ihtimal-i gaalibe ile birgün sıra onun adına ve bayrağına da gelecektir; buraya kadar getiren bu noktada bırakmaz; ama henüz vakti erkendir. Bouterweck'i hatırlayınız: Kamışı kırmamak için onu sonuna kadar bükmemek gerektir. Bu metodun o kadar filozofça olmayan amiyane ismi *salam metodudur* ki salamın yenme şeklinden mülhemdir: Salamı bütün olarak birden ağzına atan, tıkanıp füceten gidebilir; ol sebepten naşi, dilimlemek evlâdır.

Bölüm: II

“Büyük Proje”nin Final Safhası

Bundan önceki bölümde çok ince hesaplara müsnetit bir *büyük projenin* adım-adım yürütülecek ilk dört safhasını irdelemiştik. Şimdiki bundan sonraki safhaları ve finali ele alalım:

5. Safhada sıra, 4. safhada söz konusu ettiğimiz anayasa değişikliği ile dönülmesi çok zor ve hatta imkânsız bir yola girmiş olan Türkiye'nin idarî (administratif) yapısının *üniter* (bütüncül) sistemden *federatif* sisteme tebdil edilmesi olacaktır. Bu değişiklik dahi çok radikal olacağı için muhtemelen birden teşebbüs edilmeyecektir; bu dilim hâlâ boğaza takılabilecek kadar kalındır; biraz daha inceltmek lâzım gelmektedir. Evet, bu hâlâ, ağzına atanın ağzını ilelebet kapattırabilecek kadar kalın bir dilimdir; çünkü zaten anayasa değişikliği ile çok radikal bir değişim sürecine adım atmış olmakla ciddî bir rahatsızlık ortamının husule geleceği aşikâr olan Türkiye'de sert bir şekilde federatif sisteme geçiş şiddetli bir tepki doğurabilir; henüz hazım sıkıntısı çeken Türkler uyanıp “neler oluyor, yahu” diyebilirler; bu sebebe binaen Türk kamuoyunun -artık bu ülkede bir önceki safhadan itibaren birbirine zıt ve hatta cepheleşmiş iki ayrı ve farklı kamuoyu bulunduğunu da içimize sindirecek kadar geniş mideli olmağımız gerekir- bir müddet daha zihin alıştırmalarına ihtiyacı vardır; damardan iğne yapılıırken şırınganın birden boşaltılmaması gibidir bu. Ne gibi dersenez, meselâ, bir vakitler “*Türkiye'nin federasyonu tartışmaya alışması lâzım*” diyerek damar-

dan ağır-ağır federasyon enjeksiyonu yapmaya kalkışan, bu bahtsız memleketin kaderine senelerce hükmedebilecek en tepeleri işgal etmiş, görülmemiş derecede vatan-perver bir hipnozcu ve iğneci *tonton amca* gibi.

İmdi; üniter yapıdan federatif yapıya, *Türkiye Cumhuriyetinden Türkiye Federal Cumhuriyetine* geçişin hukukî sürecinin şu şekilde olacağını tahmin ediyorum:

1: Mahallî idareler reformu yapılarak, merkezî sistem aşamalar hâlinde dağıtılacaktır. Bunun için bugün de tedavüle sürülen çok kurnaz gerekçe(ler) özetle şu şekilde olacaktır:

a: Türkiye'de merkezî idarenin gerçekten de rezale seviyesindeki hımbıllığı ve hantallığı çok ciddî ve haklı tutamakları da olabilen, ama arkasında başka hesaplar saklayan bir gerekçe olarak öne sürülecek ve yerinde *yönetim* sloganı ile Türk kamuoyu (eğer hâlâ öyle bir kamuoyu kalmışsa) ve devlet pasifize edilecektir.

b: Ayrıca, hepimizin gururunu okşayan ve bizleri sarhoş eden şu fikir ileri sürülecektir: *Türkiye o kadar büyüdü o kadar büyüdü ki, sormayın gitsin; bir dev oldu, dev! O, artık -bakınız hele zekânın mertebesi ve derecesine- merkezden yönetilemeyecek kadar büyük bir güçtür.* Merkezden yönetilemeyecek kadar büyümüş bir *süper Türkiye* imajı! Nasılı; beğendiniz mi? Sanırım gururumuz kifayet miktarınca okşanmıştır. Öyleyse artık bu kadar büyümüş, azmanlaşmış, yere göğe sığmazlaşmış devlerin devi bir ülkenin bir nebze küçükültülerek ekonomik boya indirilmesi gerektiğini siz de kabul edersiniz herhâlde; devam edelim.

6: Mahallî idareler ile açılan yol, yavaş-yavaş, adım-adım *federasyonu* tahakkuk ettirecektir; ama dikkat! Hâlâ adım-adım; burasını asla unutmamalıyız: Kamış hâlâ sert ve salam hâlâ kalın!

a: Bu federatif yapı ana hatlarıyla iki kısımdan oluşacaktır; Kürt bölgeleri ve *diğerleri*. Kürt adı ve *federasyon* sıfatı muhtemelen hiç zikredilmeyecektir; adın ne önemi var ki, birader! Önemli olan *cisim*; *isim* dediğim sonradan da gelir; önce tosunumuz bir doğsun; isim babası, vaftiz babası, her ne ise... mutlaka gelir Hind'den veya Yemen'den yahut Avrupa Birleşik Devletleri'nden b: Olağan-üstü yetkilerle donatılmış belediyeler, federasyonlaşma sürecini adım-adım gerçekleştirecek olan motorlar olacaktır; müstakbel Kürdistan haritasında yer alan her belediye meclisi, resmî veya gayri resmî olarak bir *mahallî parlamento*

olacaktır; işbu mahallî parlâmentolar birer *mahallî hükûmet* teşkil edecek ve Fâtih'in bir sığır derisinden koca bir Rumeli Hisarı çıkardığını anlatan menkıbede olduğu gibi, zaman içerisinde durmadan yetkileri ve güçleri büyüyecek olan bu mahallî yönetimlerle durdurulamaz bir süreç başlatılarak, *belediyelerden devlet* çıkarılacaktır. Artık "*cihangirane bir devlet çıkar-dık bir aşiretten*" deme zamanıdır. İlk önceleri muhtemelen bütünüyle *merkezî hükûmet* -behey akıllı Türkler; bu terimleri şimdiden içinize sindirmeye başlayınız, çünkü el'ân dahi kullanılmaktadır- yetkisinde ve emrinde olacak olan vergi tahsilâtı, jandarma ve polis gibi dahilî güvenlik kurumları, yine aynı *efendim, merkezden olmuyor* gerekçesi ile *mahallî hükûmetlere* bırakılacaktır; ağır-ağır; yavaş-yavaş! Kamışı fazla bükmeyiniz! Hem aslında olmuyor da canım! Kürd'ün başında Türk emniyetçisi olur mu? Dilleri birbirini tutmuyor ki!

c: Bütün bu süreçte ve bu müddet zarfında, müstakbel *Devlet-i Aliyye-yi Kürdistan*ın bağrından fıskıracağı federasyonlaştırma bölgeleri merkezî hükûmetin -yani biz aptal Türklerin- sırtından ve kesesinden tosun gibi büyütülmeye devam edilecek; müstakbel ebed-müddet Büyük Kürdistan'ın bütün alt ve üst yapısı biz sivri zekâ Türklere hazırlanacaktır. Meselâ, Büyük Kürdistan'ın bütün yolları, barajları yapılacak; sanayii kurulacak; ilkokuldan üniversiteye dek bilimum eğitim kurumları tesis edilecek, hatta müstakbel Kürt ordusu yetiştirilecek ve şık bir hediye ambalajı içerisinde takdim edilecektir. "Biz Türkiye'den şu kadar sene kopamayız" diyen dehhâs zekânın ne demek istediğini şimdi anlayabildiniz mi akıldâne Türkler! Siz hâlâ uyumaya ve "Vay be! Adamların bizden ayrılmaya niyeti yokmuş; demek ki aslında bizim içimiz-dışımız fesat!" demeye devam ediniz.

7: Final sahnesine çok yaklaşmış bulunuyoruz: Türkler, artık yapabileceğini yapmış, verebileceğini vermiştir; sıra, adı ne olursa olsun, fiilen federasyon olan bu yapının hukukî bir statüye kavuşturulması ve daha ileri bir aşama olan, *bağımsız devlete* tahvilidir. Bu da güzellikle olmazsa zorla olur: Bütün bu mahallî yönetimlerin parlâmentoları olağan-üstü bir celse aktederek bütün dünyaya bir deklâryasyon yayınlar ve nominal (adsal) federasyon -veya otonomi veya bağımsızlık- statüsünden real (gerçek) federasyon -veya otonomi veya bağımsızlık- statüsüne geçtiklerini ilân ederler. Merkezî hükûmet ve merkezî parlâmento bunu kabul ederse ne âlâ; değilse, buradan kavga, yani iç-savaş çıkar.

Amma velâkin; artık atı alan Üsküdar'ı geçmiştir: Bu deklâryasyon ile tebliğ edilen hukukî statüyü tanı-

yacak kıyamet kadar devlet vardır; Avrupa Birliği başta olmak üzere! Bu durumda Türkiye, kırk katır ile kırk satırdan birisini beğenmek zorunda kalacaktır. İşte Irak örneği; işte Yugoslavya örneği. Hangi kaya daha sertse git başını ona vur! Zaten psikoloji ve ekonomik olarak omurgası ezilmiş bir Türkiye'nin yapacağı fazla bir şey de kalmış değildir.

Şimdi ise, bu azim projenin noktayı koyacağı yeri, biz Türklerin elinden, saflığımıza güvenerek yumuşak metotlarla toprak almanın, bir koyundan iki post çıkarıncasına bir devletten iki devlet, bir vatan-dan iki vatan çıkarmanın son safhasını, yani *perdenin* nasıl indirileceğini görelim.

Bölüm: IV

...ve "Perde"!

Artık gerekli bütün zemin, ahval ve şerait bilâ noksan tahakkuk etmiştir; herşey hazır: Türkiye'nin doğum sancıları sona ermiş ve nur topu gibi bir Kürdistan peydahlamıştır.

Perde budur. Oyun sona ermiştir; herkes evine gidebilir.

Öyle ise, muhteremler: Kendi ellerimizle kurduğumuz Büyük Kürdistan hayırlı olsun!

Kürdistan da ne Kürdistan! Tarih boyunca hiçbir Kürd'ün adım atmamış olduğu Karadeniz'e, Akdeniz'e açılan; yetmişmiş elemanı, yolu, garajı-barajı, sanayii, herşeyi ile biz *ağa* Türklerin sırtından servetiy-le ve kesesinden kurulmuş, yetiştirilmiş, saat gibi çalışan bir *Büyük Kürdistan*!

Birkaç yıl sonra Kürt ve Türk devlet adamları biraraya gelerek birbirlerinin elini sıkabilir ve *kültürel ve tarihî ortak paydalar* mavalını anlatabilirler.

Unutmadan eklemeliyim: Buna rağmen *Kürt Sorununun* bittiğini sanmayınız, ağalar. Bitmez; bitebilemez. Zira, Büyük Kürdistan'ın haricindeki Türk bölgelerinde kalan Kürtlerin hiçbirisi yerinden kımıldamayacaktır; İstanbul ya da Bursa, Balıkesir dururken Hakkâri'ye kim gider? Muhtemeldir ki, birçok yerde Kürt kantonları oluşturulacak ve biz bütün bu problemleri aynen ve daha şedîdâne yaşamaya devam edeceğiz; kolay mı; adamların arkasında artık bir de Büyük Kürdistan var.

Böyle bir projenin tahakkuk imkânı ve ihtimali nedir? Bu imkân ve ihtimal, hiçbir zaman sıfır değildir; ama yüzde yüz olması da fevkalâde zordur.

Amma dikkat! Tarih bizlere, nice *fevkalâde* zorlukların tahakkuk ettiğini anlatmaktadır. Bu imkân ve ihtimalin sıfır olmayacağını, siyaseti ve tarihi gündelik kaba algılamaların ötesine ve fevkine yükselerek okuyabilen, basiret ve feraset sahibi herhangi bir kişi rahatlıkla görebilir. Öncelikle ve behemehâl, tarih!

Tarihin filozofça tetkiki, birbiriyle korelatif bir münasebet içerisinde bulunan modern milliyetçilik akımları ve ulus-devletlerin, imparatorlukları tasfiye ettiğini göstermektedir; şimdi ise, mikro-milliyetçilik olarak da adlandırılan etnikçilik akımları ulus-devletleri tehdit etmektedir. Bilhassa, Türkiye gibi, ulus-devlet olma sürecini henüz kâmilan ikmal edememiş ülkelerde bu tehdit çok daha ciddî bir mahiyet arz etmektedir.

Bir kere daha ve vurgulayarak belirtmeyi üzerime düşen bir görev telâki ediyorum: Siyaset, evvelen bir hükümlanlık alanıdır; saniyen, romantizme, fantaziye asla tahammül etmeyen; cezası çok ağır olan, çok katı, çok sert, çok merhametsiz bir menfaatler çatışması alanıdır.

Bu sebepledir ki, bir ülkede şayet herhangi bir şekilde, birbirleriyle uyumunu, te'lif edilmesi mümkün olmayacak, bir toplumsal sözleşme hâline getirilemeyecek kadar derin zıtlıklar ve çatışmalara dayanan, birbiriyle yolları kesişen siyasî menfaat farklılaşmaları ve bununla rabitali olarak da aynı evsafda, birbiriyle yolları kesişen siyasî hükümlanlık alanları teşekkül edecek olursa, bu yol kesişmeleri, bu barışmaz, bu gayri kaabil-i te'lif (antagonistik) farklılaşmalar eninde sonunda kaçınılmaz bir ayrışmaya doğru gider ki bu ayrışmanın muhtemel versiyonları burada etüt edilemeyecek kadar geniş bir spektrum teşkil etmektedir: Dostça bir boşanmadan, en kanlı çatışmalara kadar uzayan geniş bir spektrum.

Şu hâlde, öncelikle yapılması mutlak icap eden şey, yolların kesişmesine sebebiyet verecek disosasyonlardan (çözümler) uzak durmak olmalıdır. Toplumda böyle bir çözülmeye ve bir daha te'lifi mümkün olmayacak derece kutuplaşmalara giden yolu başlatacak girişimlerden birisi, dilimizin döndüğünce anlatmaya çalıştığımız, toplumun tehlikeli bir şekilde heterojenleşmesinin motoru olacak olan *birden fazla dilde eğitim* talebinin kuvveden fiile çıkarılmasıdır.

Türkler, cumhuriyet tesis edilirken, Araplar ile olduğu gibi Kürtler ile de radikal bir biçimde ayrılış olsalardı bu problemlerin hiçbirisi bugün yaşanmayacaktı; öylesi muhtemelen -bilhassa Türkler için- çok daha hayırlı olacaktı. Kürtlerle olan birliktelik biz Türklere hiçbirşey kazandırmış değildir; ama ne yapalım ki bir kere olan olmuştur; artık bu birliktelik bizim kaderimizdir.

Fakat şu hususa da dikkat edilmesini salık veririm: Bütün ayrımcılığa rağmen, Türkler ve Kürtler cumhuriyet süresince halk tabanında bu birlikteliği daha da fazla pekiştirmişlerdir. Nitekim muhtelif sebeplerle ve muhtelif şekillerde, her ikisi de birbiriyle çok fazla iç-içe girmiş bulunmaktadır. Türk-Kürt evliliği ile oluşan aile sayısının milyonu aşmış olması; gırtlığına kadar hıyanete batmış hain veya saf gafillerin Kürdistan dedikleri bölgelerden Türklerin yoğun olarak yaşadığı bölgelere doğru, tamamiyle iradî ve gönüllü olarak yapılan göçler; karşılıklı olarak tesis edilen iş ve komşuluk münasebetleri iyi okunmalı ve ham hayaller peşinde koşulmamalıdır. Ben bu tabloyu şöyle okuyorum: Bu evlilikleri yapanlar, "biz biriz" diyorlar ve dahi bu göçü yapanlar "Türkiye'nin her yeri bizim için aynı derecede vatandır" diyorlar.

Keza, daha başka birkaç yerde ve daha mufassal yazmış olduğum gibi, Türkiye'nin tabii gelişim sürecinin toplumsal bir homojenleşmeye ve entegrasyona doğru yürüdüğünü ve bu itibarla, Türkiye Kürtlerinin büyük kısmının *Sosyolojik Türk* olduğunu dahi söyleyebilirim.

Bu iyi bir gidiştir; iyi bir fırsattır. Tarihin bize sunduğu bu fırsat iyi değerlendirilmeli, birtakım uçuk-kaçık ve mahiyeti karanlık entel makulesinin kışkırtıcı fantazileriyle zihinlerin iğfal edilmesine izin verilmemeli, mikro-milliyetçiliklere, daha sahih bir deyimle, Kürt etnikçiliğine itibar edilmemelidir.

Akıllar başlara devşirilmeli ve kimin adamı olduğu meçhul karanlık eşhasa yüz ve prim verilmemelidir.

Aksi takdirde, ne sosyolojik Türkleşme, ne evlilik ve ne de başka hiçbir şey, etnikçiliğin açtığı yarayı kapatmaya kifayet edebilir.

Aksi takdirde, *Siyon Protokollerinde* yazdığı gibi, kan gövdeyi götürür; kardeş, kardeşin kılıcıyla düşer.

Bu kan denizinde kimin boğulacağını da herkes çok iyi bilir.

Devleti ve vatani müdafaa etmek için herşey caizdir, mübahdır ve meşrudur.

Ve dahi bilinmelidir ki, *herşey* demek *herşey* demektir.